

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN YAZMA EĞİLİMLERİNİN BELİRLENMESİ

Determination of Middle School Students' Writing Dispositions

Zeynep Tuğba ERDEN

Orcid: 0000-0003-1893-1308 ♦ Ağrı Merkez 75. Yıl Ortaokulu, Öğretmen ♦ penyez888@gmail.com

Doç. Dr. Nigar İPEK EĞİLMEZ

Orcid: 0000-0003-4266-5935 ♦ Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Ana
Bilim Dalı ♦ nigaripek@mu.edu.tr

ARTICLE INFO

Submit : 02.07.2021

Accept : 08.09.2021

Published : 30.09.2021

iThenticate Report: % 19 ✓

Area Editor: Doç. Dr. Erol OGUR

Technical Editor: Öğr.Gör. Şükrü KAYA

EOI:

http://eoi.citefactor.org/10.11243/ijhar.06.03.023

Reference:

Erden, Zeynep Tuğba. Eğilmez, Nigar İPEK. (2021).
Ortaokul Öğrencilerinin Yazma Eğilimlerinin Belirlenmesi.
Uluslararası İnsan ve Sanat Araştırmaları Dergisi, 6(3): 401-416.

Anahtar Kelimeler: Türkçe eğitimi, yazma eğitimi, yazma
eğilimi, ortaokul

Keywords: Turkish education, writing education, writing
disposition, middle school

Özet

Araştırma Makalesi ♦ Research Article

Yazma, birçok zihinsel becerinin de kullanılmasını gerekli kılan karmaşık bir süreçtir. Yazma etkinliklerinde öğrencinin başarılı olmasını sağlayan birçok unsur vardır. Bunlardan bir tanesi de yazma eğilimidir. Öğrencilerin yazma eğilimleri, onların yazmaya ilişkin duygu, düşünce ve davranışlarında büyük bir öneme sahiptir.

Bu önemden yola çıkarak, bu çalışmada, ortaokul öğrencilerinin yazma eğilimlerini belirlemek ve yazma eğilimlerinde “sınıf düzeyi, cinsiyet, anne eğitim düzeyi, baba eğitim düzeyi ve yaşanan yerleşim yeri” değişkenlerinin etkisini incelemek amaçlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, 2017-2018 eğitim-öğretim yılının bahar döneminde Ağrı ilinin merkez ve köy ortaokullarında öğrenim gören 855 ortaokul öğrencisi oluşturmaktadır. Çalışma, tarama modelinde betimsel bir çalışmadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak, Piazza ve Siebert (2008) tarafından geliştirilen, İşeri ve Ünal (2010) tarafından Türkçeye çevrilen ve uyarlanan “Yazma Eğilimi Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırmanın değişkenlerinin belirlenmesi için öğrencilerin demografik bilgilerine ilişkin soruların yer aldığı bir anket uygulanmıştır. Araştırma sonucunda; sınıf düzeyinde küçük sınıfların (5,6) yazma eğilimlerinin büyük sınıflara (7,8) göre daha yüksek olduğu; kız öğrencilerin yazma eğilimlerinin erkek öğrencilerin yazma eğilimlerinden daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Anne eğitim durumuyla öğrencilerin yazma eğilimleri arasında anlamlı bir ilişki bulunduğu, ilköğretim mezunu annelerin çocuklarının yazma eğilimlerinin okuryazar olmayan annelerin çocuklarının yazma eğilimlerinden daha yüksek olduğu; baba eğitim durumunun yazma eğilimi ile anlamlı bir ilişkisinin bulunmadığı görülmüştür. Yaşadıkları yerleşim yeri değişkeni açısından ise, öğrencilerin yazma eğilimlerinin merkezde yaşayan öğrenciler lehine anlamlı bir şekilde farklılaştığı tespit edilmiştir.

Abstract

Writing is a complex process that requires the use of many mental skills. There are many elements involved in writing activities that enable students to be successful. One of them is writing disposition. Students' writing disposition has a great importance in their feelings, thoughts and behaviours regarding writing.

In this connection, in the current study, it was aimed to determine the writing dispositions of middle school students and to investigate the effects of the variables of grade level, gender, mother's education level, father's education level and place of residence on writing dispositions. The study group of the current research is comprised of 855 middle school students attending urban and rural middle schools in the city of Ağrı in the spring semester

© 2021 The Author(s).

This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-Non-Commercial-No Derivatives License (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>), which permits non-commercial re-use, distribution, and reproduction in any medium provided the original work is properly cited and is not altered, transformed, or built upon in any way.

of the 2017-2018 school year. The study is a descriptive study in the survey model. The "Writing Dispositions Scale" developed by Piazza and Siebert (2008) and translated and adapted into Turkish by İşeri and Unal (2010) was used as the data collection tool in the current study. In order to determine the variables of the study, a questionnaire including questions to elicit demographic information of the students was applied. As a result of the study, it was found that the writing dispositions of the students from lower grades (5th and 6th graders) are higher than those of the students from upper grades (7th and 8th graders) and that the writing dispositions of the female students are higher than those of the male students. A significant correlation was found between the variable of mother's education level and the students' writing dispositions and the writing dispositions of the students whose mothers are elementary school graduates were found to be higher than those of the students whose mothers are illiterate while no significant correlation was found between the variable of father's education level and the students' writing dispositions. In terms of the variable of place of residence, the writing dispositions of the students living in urban areas were found to be significantly higher than those of the students living in rural areas.

Giriş

"Dil, hem bilimsel ve kültürel değerleri eğitim kurumları aracılığıyla aktarmak açısından, hem de onun yazıda kullanılan sembollerini öğretmek bakımından eğitimcilerin üzerinde çalıştıkları bir alan olmuştur." (Cemiloğlu, 2009, s.1).

Türkçe öğretimi dört temel dil becerisi üzerinden gerçekleştirilmektedir. Bunlar anlama ve anlatma dil becerileri olarak ele alınmaktadır. Dinleme ve okuma anlama; konuşma ve yazma ise anlatma dil becerileri olarak karşımıza çıkmaktadır. Türkçe öğretimi bu dört temel dil becerisinin birbiri ile etkileşimli olarak kullanılması ile uygulanmaktadır.

Bireyler, yaşadıkları toplumun bir parçasıdır ve toplumla karşılıklı bir etkileşim içindedir (Kolaç, 2010, Akt. Erdal, 2019, s. 55). Bu etkileşim en çok dil aracılığıyla gerçekleşir. İnsanlar duygu, düşünce ve görüşlerini, en kolay bir şekilde, dil aracılığı ile karşı tarafa aktarabilirler. Dil bireylere kendini tanıma ve tanıtma, tutum ve değerlerini ifade etme fırsatı tanır. Dili iyi kullanan bir birey sosyal hayatında karşılaştığı zorlukların üstesinden daha kolay gelir. Dil insanların karşılıklı olarak paylaşımında buldukları ortak sistem, düşünce aracıdır. Birey bu sisteme yakın çevresinin etkisi ile katılmakta ve kullandığı dilin tüm inceliklerini bu sayede öğrenmektedir. Birey ailesinin ve çevresindeki insanların yardımı ile gelişigüzel olarak öğrendiği bu dili hayatı boyunca kullanmakta ve okul yardımı ile kullandığı dili geliştirmektedir (Demirel ve Şahinel, 2006).

Bilindiği gibi tarih yazının bulunuşu ile başlar; "söz uçar, yazı kalır". İnsanlar hayattaki duygu ve düşüncelerini hatta hayattaki var oluşlarının bir kanıtını kendinden sonraki nesillere bırakma isteği duymaktadır. Bunun ise şimdiye kadar keşfedilmiş en iyi yolu yazmaktır. İnsanlar hayatlarını daha iyi, daha anlamlı hale getirmek için yazma becerisini edinirler. Yazma becerisini edinen her birey bu beceriyi daha iyi şekilde kullanmaya ya da hayatında işlevsel bir hale sokmaya çalışmaktadır. İlkokul süreci ile başlayan ve gelişerek hayatın her alanını kapsayan bu yazma becerisi sadece iletişim ihtiyacını karşılamak ile sınırlı kalmaz; bunun yanı sıra insanlar, yazma becerisinden sanatsal, estetik, edebi bir unsur olarak da yararlanmaktadırlar (Gündüz ve Şimsek, 2016).

Dil edinimin doğal bir süreci vardır. Anne karnında dinleme becerisi gelişmeye başlayan birey, doğduğu anda konuşma becerisini geliştirebilmek için ilk çığlığını atar. Henüz anne karnında başlayan dil edinim süreci, okul yılları ile birlikte okuma ve yazma dil becerileri de eklenerek devam eder. Böylece ailede ve yakın çevrede başlayan dil edinim süreci, ilkokulla birlikte kurumsal bir nitelik kazanır. Artık amaçlı, planlı ve programlı bir Türkçe eğitimi süreci başlar.

İlkokul süreci ile birlikte çocuk okuma ve yazma dil becerileri ile tanışır. Diğer tüm dil becerilerinde de olduğu gibi ama özellikle okuma ve yazma dil becerisi ile birlikte kişinin akademik, zihinsel, sanatsal anlamda gelişmesi başlar.

Yazma dil becerisi birçok zihinsel işlemi bir arada içeren karmaşık bir süreçtir. Öğrencinin yazma dil becerisini etkili bir şekilde kullanabilmesi için birçok ön bilgi ve beceriye sahip olması gerekir. Cemiloğlu, yazma dil becerisini bir bardağın dolup sonra taşmasına benzetir. O'nun sık sık bahsettiği gibi bir bardağın taşabilmesi için önce dolabilmesi gerekmektedir. Yani öğrenci öncelikle dinleyerek, okuyarak, konuşarak, tartışarak, izleyerek zihnini yeterince doyurmalı ve doldurmalı ki edindiği bilgileri, hissettiği duyguları taşıyabilsin, yazabilsin.

Doğal dil edinim sürecinde yazma, en son edinilen dil becerisidir, denilebilir. Öğrencinin yazabilmesi için öncelikle belli bir zihinsel ve ruhsal doygunluğa ulaşması gerekmektedir. Bu doygunluk dinleyerek, konuşarak, okuyarak sağlanabilir. O halde yazma dil becerisi diğer dil becerileri ile sıkı sıkıya bağlıdır. Belirli bir zihinsel ve ruhsal doygunluğa ulaşan öğrencinin yapması gereken şey, muhakeme etmek, neyi ifadeye döküp neyi dökmeyeceğine karar vermek, karar verdiklerini yani düşündüklerini ve hissettiklerini bir sıraya koymak ve bu sıra ile düzgün, okunaklı ve anlaşılır bir dille ifade etmektir. Tüm bunlar yazma dil becerisinin, aynı zamanda, birçok karmaşık zihinsel beceriye dayandığını göstermektedir. Yine bu durumun işaret ettiği bir diğer nokta ise yazma dil becerisinin yazılı anlatım bilgisine de bağlı olduğudur.

Yazma becerisi kazanılması en zor olan dil becerisidir. Bunun yanı sıra insanların kendilerini anlatmak için kullanabileceği iki anlatım yolundan birisidir. Yazılı anlatımın güçlenmesi kişilerin kendilerini daha rahat ifade etmeleri ve gelişen dünya ile gerek dijital gerekse geleneksel ortamlardaki ifadelerinin daha etkili olması açısından büyük önem taşımaktadır.

Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda (2019, s. 8) yazma dil becerisine yönelik olarak *“dinlemelikleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerinin geliştirilmesi, Türkçeyi, konuşma ve yazma kurallarına uygun olarak bilinçli, doğru ve özenli kullanmalarının sağlanması, okuma yazma sevgisi ve alışkanlığını kazanmalarının sağlanması, duygu ve düşünceleri ile bir konudaki görüşlerini veya tezini sözlü ve yazılı olarak etkili ve anlaşılır biçimde ifade etmelerinin sağlanması”* amaçlanmaktadır.

Hem yukarıda sıralanmış olan hedeflere hem de Türkçe Dersi Öğretim Programında bahsedilmiş olan özel amaçlara ulaşılmasında öğrencinin yazmaya karşı istekli olması çok önemlidir. Öğrencinin yazma eğilimi onun yazma etkinliklerini etkileyen önemli bir unsurdur.

Eğilim Nedir?

Eğilim, Güncel Türkçe Sözlük'te (2021), *“bir şeyi sevmeye, istemeye veya yapmaya içten yönelme, meyil, temayül”* olarak açıklanmaktadır. Tutumların oluşmasında eğilimlerin önemli bir yeri vardır. Cüceloğlu'na (2012) göre, tutumlar, bireylerin gösterdiği bazı eğilimlerin uzun bir zaman devam etmesi sonrasında oluşur. Cüceloğlu (2012) eğilimleri, bilişsel, duyuşsal ve davranışsal unsurları da içinde barındıran bir inanç olarak tanımlar.

Eğilimler, duygu, düşünce ve davranışlara temel oluşturan tutumların ön basamağıdır. Bir davranışın beceri hâline gelebilmesi onun duygu, düşünce ve hayallerdeki eğilimiyle ilgilidir. Eğilimin değişmesi bireyin tutumunu ve tutumun değişmesi de davranışları değiştirmektedir (Bruning ve Horn, 2000, Akt. Çeçen ve Deniz, 2015, s. 37).

Yazma eğilimi, öğrencilerin yazma becerisine geçmeden yani yazma davranışını henüz ortaya koymadan, yazmak için içgüdüsel olarak istek duymalarını ve kendi motivasyonlarını sağlamalarını kapsayan bir ifadedir. Yapılan araştırmalarda öğrencilerin mevcut kazanımlar doğrultusunda yaratıcı yazma yöntemini kullanarak *“hikâye yazar”* kazanımı doğrultusunda yazdıkları hikâyelerde dahi bunu bir görev olarak yaptıkları, yazarken istek duymadıkları hatta pek çoğunun yazılarının değerlendirilip bir not verileceği kaygısı taşıdığı için yazma konusunda yetersizlik gösterdiği görülmüştür (İpek Eğilmez ve Berber, 2017). Öğrencilerin yazma eğilimi duymaları; davranış olarak yazmayı alışkanlık haline getirmelerinde, kendilerini yazılı olarak ifade etmede, yazmayı da bir seçenek olarak görmelerini sağlamada önemli bir unsurdur.

Araştırmanın Önemi

Günlük yaşantısının herhangi bir yerinde yazma becerisini kullanacak bireyin yazarken kaygılanmaması, takılmaması, seri ve işlek bir şekilde yazması için okul yıllarında iyi bir yazma eğitimi almasının önemi büyüktür.

Öğretim sürecinin en önemli halkalarından biri öğretmenlerdir. Öğrencilere iyi bir dil öğretimi sağlayacak olan Türkçe öğretmenlerine büyük sorumluluk düşmektedir (Bağcı, 2007). Yeterli düzeyde yazılı anlatım becerisine sahip olmayan öğretmenlerin yazma eğitimi konusundaki yetersizliklerini göz ardı ettikleri bilinmektedir. Öğretmenlerin öğrencilere verecekleri yazma

eğitiminin nitelikli olması öğretmenlerin yazma konusunda özenli davranışları ile gerçekleşecektir (Göçer, 2010).

Yazma becerisinin iletişimsel olarak ya da sanatsal olarak kullanılması için yazma becerisinin hem kurallarının hem de uygulamalarının yerine getirilmesi gerekmektedir. Yapılan araştırmalar, öğretmenlerin yazma eğitiminde klasik yöntemin dışına çıkmakta zorlandıklarını göstermektedir. Yazma eğitiminde dikkati çeken en büyük sorunlar ise “yazım kurallarının teorik olarak aktarılması ve uygulamaya yer verilememesi, düşünceyi geliştirme yollarını destekleyici etkinliklerin yerine özdeyiş, atasözü, deyim açıklamaya yönelik yazma çalışmalarına ağırlık verilmesi, bu uygulamaların sınıf ortamındaki denetimli olarak yapılması yerine ev ödevi olarak verilmesi ve geri dönütlerin öğrenciye geç bildirilmesi ya da bildirilmemesi, öğrencilerin bilgileri ezbere bilmelerine rağmen uygulamadan yoksun olmaları ve bunun sonucu olarak yazmayı gereksiz ve yetenek ile ilgili bir beceri olarak görüyor olmaları” şeklinde sıralanabilir (Gündüz ve Şimşek, 2016).

Yazma etkinliklerinde ortaya çıkan sorunlar ile ilgili olarak Güneş (2013), öğrencilerin yazılarını oluştururken kendilerini özgün olarak ifade etmek yerine iyi yazanları taklit ettikleri, iyi ifadeleri aktardıkları yazılar yazdıklarını ve bunu alışkanlık haline getirdiklerini ifade etmektedir.

Yine ortaya çıkan bir başka sorun olarak, yazma eğitimi sürecinde, öğrencinin yazılarının değerlendirilmesi sırasında sürekli olumsuz ve hata bulmaya yönelik bir değerlendirme yapmanın, öğrencinin yazısını küçümser ifadeler kullanmanın ya da yazısına ait herhangi bir dönütte bulunmadan sürekli yazı yazmasını beklemenin öğrencinin yazma isteğini azalttığı görülmektedir (Bayat, 2014).

Yazma eğitiminde öğrencilerin ulaşması beklenen nokta, onların sanatsal bir bakış açısı ile ya da bir yazar gibi yazmasından öte yazmaya karşı istek duyması, yazmayı sevmesi, kendisini yazı ile ifade etmeyi tercih etmesi ve yazarken kaygı duymamasıdır.

Yazma becerisi, doğası gereği diğer dil becerilerine göre daha yoğun bir zihinsel işlem gerektirmektedir. Bu durum öğrencilerin yazmayı günlük yaşamlarının bir parçası haline getirmelerini ve böylece yazma alışkanlığı edinmelerini olumsuz yönde etkilemektedir. Bu nedenle, öğrencilerde kendilerini yazılı olarak ifade etme alışkanlığı geliştirmek için yazma sürecini iyi bir şekilde yönetmek gerekir. Ancak olumlu yazma deneyimleri ile öğrencilerin yazmaya yönelik olumlu eğilimlerinin olması sağlanabilir.

Yazmaya karşı duyulan eğilim, güçlü bir motivasyon kaynağı olup yazma çalışmalarındaki başarının en önemli unsurlarından birisidir (Bruning ve Horn, 2000, Akt. Çeçen ve Deniz, 2015, s. 37). Öğrencilerin yazmaya istek duyması ve sınıftaki yazma etkinliklerini mecburi olarak değil isteyerek yapması öğrencinin yazma eğilimine sahip olması ile doğrudan ilişkilidir. Öğrenciler, yazmayı bir seçenek olarak görmeli ve kendilerini ifade etmede bir araç olarak kullanmalı ve hayatın çeşitli alanlarında, okul etkinlikleri dışında yazabilmelidir. Bundan dolayı öğrencilerin yazma eğilimlerinin tespit edilmesinin önemi ortaya çıkmaktadır.

Araştırmanın Amacı

Hayatın her alanında olduğu gibi kişiler ve öğrenciler yapılacak işi önce duyuşsal olarak benimsemiş olmalıdır; böylece yapacağı işe karşı bir eğilim gerçekleştirir ve bu eğilimini davranışa dönüştürür. Bu bağlamda araştırmanın amacı, ortaokul 5, 6, 7 ve 8. sınıf öğrencilerinin yazma eğilimlerini sınıf düzeyine, cinsiyete, anne eğitim düzeyine, baba eğitim düzeyine ve yaşadıkları yerleşim yerine göre tespit etmek ve yine bu değişkenlere göre anlamlı bir farklılığın olup olmadığını ortaya koymaktır. Bu amaç doğrultusunda şu sorulara yanıt aranmıştır:

1. Ortaokul öğrencilerinin yazma eğilimleri üzerinde sınıf düzeyinin bir etkisi var mıdır?
2. Ortaokul öğrencilerinin yazma eğilimleri üzerinde cinsiyetin bir etkisi var mıdır?
3. Ortaokul öğrencilerinin yazma eğilimleri üzerinde anne eğitim düzeyinin bir etkisi var mıdır?
4. Ortaokul öğrencilerinin yazma eğilimleri üzerinde baba eğitim düzeyinin bir etkisi var mıdır?

5. Ortaokul öğrencilerinin yazma eğilimleri üzerinde yaşanan yerleşim yerinin bir etkisi var mıdır?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu araştırmanın modeli, var olan durumu betimlemeyi amaçlayan tarama modelidir. Tarama modelinde amaç var olan durumu olduğu gibi ortaya koymaktır (Karasar, 1999, s. 77). Ural ve Kılıç'a (2006) göre tarama modeli var olan durumun bağımlı ve bağımsız değişkenler doğrultusunda derinlemesine incelenmesini sağlamaktır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, 2017-2018 eğitim öğretim yılında Ağrı ili merkez ve köy okullarının 5., 6., 7. ve 8. sınıflarında öğrenim görmekte olan ve rastgele yöntemle seçilmiş olan 855 ortaokul öğrencisi oluşturmaktadır. Öğrencilerin öğrenim görmekte oldukları okulların dördü il merkezinden, dördü köylerden seçilerek toplam sekiz farklı okul, çalışmaya dâhil edilmiştir. Yıldırım ve Şimşek'e (2005) göre rastgele yöntem çalışma grubunun heterojen ve seçkisiz olarak belirlenmesinde etkilidir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada, öğrencilerin yazma eğilimlerini belirlemek amacıyla, veri toplama aracı olarak Piazza ve Siebert (2008) tarafından geliştirilen, İşeri ve Ünal (2010) tarafından Türkçeye çevrilen ve uyarlanan "Yazma Eğilimi Ölçeği" kullanılmıştır.

Ölçek 21 madde ve "tutku, güven ve süreklilik" olmak üzere 3 alt boyuttan oluşmaktadır. 5'li likert tipinde hazırlanmış olan ölçeğin alt boyutları arasındaki ilişki incelendiğinde tutku ile güven boyutları arasında 0.64, güven ile süreklilik boyutları arasında 0.42, tutku ile süreklilik boyutları arasında 0.51 değerinde çift yönlü ilişkinin olduğu görülmüştür. Yazma eğilimi ölçeğinin tutku alt boyutunu 0.88 ($p<0.01$); güven alt boyutunu 0.72 ($p<0.01$) ve süreklilik alt boyutunu 0.52 ($p<0.01$) düzeyinde yordadığı tespit edilmiştir. Diğer bir deyişle Yazma Eğilimi Ölçeği'ni tutku alt boyutu yüksek düzeyde, güven ve süreklilik alt boyutları da yeterli düzeyde temsil etmektedir. Elde edilen sonuçlar $p<0.01$ anlamlılık düzeyinde istatistiksel olarak geçerli bulunmuştur (İşeri ve Ünal, 2010).

Güvenirlilik açısından ele alındığında, Cronbach's alpha değerlerinin, tutku boyutunda 0,92, güven boyutunda 0,75, süreklilik boyutunda 0,70, ve genel eğilimde 0,90 olduğu belirlenmiştir. Elde edilen sonuçlar $p<0.01$ anlamlılık düzeyinde istatistiksel olarak geçerli bulunmuştur.

Ölçeğin yanı sıra, çalışmaya katılan öğrencilerin demografik özelliklerini belirleyebilmek amacıyla, öğrencilere bir bilgi formu uygulanmıştır. Bilgi formunda, çalışmanın alt amaçları doğrultusunda, öğrencilerin, cinsiyet, sınıf düzeyi, anne eğitim düzeyi, baba eğitim düzeyi ve yaşanan yerleşim yerine ilişkin sorulara yer verilmiştir.

Verilerin Çözümlemesi

Öğrencilerin yazma eğilimlerini ortaya koymak amacıyla, öncelikle Yazma Eğilimi Ölçeğine verdikleri yanıtların aritmetik ortalama ve standart sapma gibi betimsel istatistikleri hesaplanmıştır. Daha sonra öğrencilerin yazma eğilimlerinin, sınıf düzeyine, cinsiyete, anne eğitim düzeyine, baba eğitim düzeyine ve yerleşim yerine, göre farklılık gösterip göstermedikleri incelenmiştir. Bu amaçla öğrencilerin yazma eğilimlerinin, cinsiyete ve yerleşim yerine göre yapılan karşılaştırmalarda bağımsız gruplar t-testi; sınıf düzeyine, anne eğitim düzeyine ve baba eğitim düzeyine göre yapılan karşılaştırmalarda ise tek yönlü varyans (ANOVA) analizi kullanılmıştır.

Bulgular

düzeyi, baba eğitim düzeyi ve yaşadıkları yerleşim yerine göre ne düzeyde olduğuna ilişkin bulgulara yer verilmiştir. Bulgular araştırma soruları doğrultusunda, her biri ayrı alt başlık olmak üzere sırayla sunulmuştur.

Sınıf Düzeyinin Öğrencilerin Yazma Eğilimlerine Etkisi

Ortaokul öğrencilerinin yazma eğilimlerinin sınıf düzeylerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını tespit etmek amacıyla ilişkisiz örneklem için tek yönlü varyans analizi yapılmış ve elde edilen bulgular Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1. Ortaokul Öğrencilerinin Sınıf Düzeylerine Göre Yazma Eğilimi

		Kareler toplamı	df	Kareler ortalaması	F	p	Farklılığın kaynağı
	Gruplar arası	5.131	3	1.710			
Güven	Gruplar içi	485.004	851	.570	3.001	.030	6*-8
	Toplam	490.135	854				
	Gruplar arası	54.947	3	18.316			5*-7,8 6*-7,8 7-5,6* 8-5,6*
Süreklilik	Gruplar içi	778.311	851	.915	20.026	.000	
	Toplam	833.258	854				
	Gruplar arası	32.364	3	10.788			5*-7,8 6*-7,8 7-5,6* 8-5,6*
Tutku	Gruplar içi	804.657	851	.946	11.409	.000	
	Toplam	837.022	854				
	Gruplar arası	21.984	3	7.328			5*-7,8 6*-7,8 7-5,6* 8-5,6*
Genel Yazma Eğilimi	Gruplar içi	437.184	851	.514	14.264	.000	
	Toplam	459.168	854				

Ortaokul öğrencilerinin yazma eğilimlerinde sınıf düzeylerinin etkisini görmek amacıyla ilişkisiz örneklem için tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Analiz sonucunda 5. sınıf öğrencilerinin genel yazma eğilimi puanlarının aritmetik ortalamasının ($\bar{X}=3,54$), 6. sınıf öğrencilerinin genel yazma eğilimi puanlarının aritmetik ortalamasının ($\bar{X}=3,60$), 7. sınıf öğrencilerinin genel yazma eğilimi puanlarının aritmetik ortalamasının ($\bar{X}=3,25$), 8. sınıf öğrencilerinin genel yazma eğilimi puanlarının aritmetik ortalamasının ($\bar{X}=3,27$) en az ikisi arasında anlamlı bir fark gözlenmiştir [$F(3-851)=14,26$, $p \leq 0,05$]. Anlamlı farkın kaynağını bulmak amacıyla yapılan Scheffe çoklu karşılaştırma testi sonucunda, anlamlı farkın, 5. sınıf öğrencileri ile 7. sınıf öğrencileri arasında 5. sınıf öğrencileri lehine; 5. sınıf öğrencileri ile 8. sınıf öğrencileri arasında 5. sınıf öğrencileri lehine; 6. sınıf öğrencileri ile 7. sınıf öğrencileri arasında 6. sınıf öğrencileri lehine; 6. sınıf öğrencileri ile 8. sınıf öğrencileri arasında 6. sınıf öğrencileri lehine olduğu görülmüştür.

Yazma eğiliminin alt boyutlarından ilki olan güven boyutu puanlarının ortalamaları ilişkisiz örneklem için tek yönlü varyans analizi ile karşılaştırılmıştır. Test sonucunda, 5. sınıf öğrencilerinin yazma eğilimi güven boyutu puanlarının aritmetik ortalamasının ($\bar{X}=3,67$), 6. sınıf öğrencilerinin yazma eğilimi güven boyutu puanlarının aritmetik ortalamasının ($\bar{X}=3,83$), 7. sınıf öğrencilerinin yazma eğilimi güven boyutu puanlarının aritmetik ortalamasının ($\bar{X}=3,71$), 8. sınıf öğrencilerinin yazma eğilimi güven boyutu puanlarının aritmetik ortalamasının ($\bar{X}=3,65$) en az ikisi arasında anlamlı bir fark gözlenmiştir [$F(3-851)=3,00$, $p \leq 0,05$]. Yapılan Scheffe çoklu karşılaştırma testi sonucunda, anlamlı farkın, 6. sınıf öğrencileri ile 8. sınıf öğrencileri arasında 6. sınıf öğrencilerinin lehine olduğu görülmüştür.

Yazma eğiliminin alt boyutlarından bir diğeri olan süreklilik boyutu puanlarının ortalamaları ilişkisiz örneklem için tek yönlü varyans analizi ile karşılaştırılmıştır. Yapılan karşılaştırma

sonucunda, 5. sınıf öğrencilerinin yazma eğilimi süreklilik boyutu puanlarının aritmetik ortalamasının ($\bar{X}=3,40$), 6. sınıf öğrencilerinin yazma eğilimi süreklilik boyutu puanlarının aritmetik ortalamasının ($\bar{X}=3,24$), 7. sınıf öğrencilerinin yazma eğilimi süreklilik boyutu puanlarının aritmetik ortalamasının ($\bar{X}=2,71$), 8. sınıf öğrencilerinin yazma eğilimi süreklilik boyutu puanlarının aritmetik ortalamasının ($\bar{X}=2,92$) en az ikisi arasında anlamlı bir fark gözlenmiştir [$F(3-851)=20,03$, $p\leq 0,05$]. Yapılan Scheffe çoklu karşılaştırma testi sonucunda, anlamlı farkın, 5. sınıf öğrencileri ile 7. sınıf öğrencileri arasında 5. sınıf öğrencileri lehine; 5. sınıf öğrencileri ile 8. sınıf öğrencileri arasında 5. sınıf öğrencileri lehine; 6. sınıf öğrencileri ile 7. sınıf öğrencileri ile arasında 6. sınıf öğrencileri lehine; 6. sınıf öğrencileri ile 8. sınıf öğrencileri ile arasında 6. sınıf öğrencileri lehine olduğu görülmüştür.

Yazma eğiliminin son boyutu olan tutku boyutu puanlarının ortalamaları ilişkisiz örneklem için tek yönlü varyans analizi ile karşılaştırılmıştır. Test sonucunda, 5. sınıf öğrencilerinin yazma eğilimi tutku boyutu puanlarının aritmetik ortalamasının ($\bar{X}=3,53$), 6. sınıf öğrencilerinin yazma eğilimi tutku boyutu puanlarının aritmetik ortalamasının ($\bar{X}=3,60$), 7. sınıf öğrencilerinin yazma eğilimi tutku boyutu puanlarının aritmetik ortalamasının ($\bar{X}=3,19$), 8. sınıf öğrencilerinin yazma eğilimi tutku boyutu puanlarının aritmetik ortalamasının ($\bar{X}=3,18$) en az ikisi arasında anlamlı bir fark gözlenmiştir [$F(3-851)=11,41$, $p\leq 0,05$]. Yapılan Scheffe çoklu karşılaştırma testi sonucunda anlamlı farkın, 5. sınıf öğrencileri ile 7. sınıf öğrencileri arasında 5. sınıf öğrencileri lehine; 5. sınıf öğrencileri ile 8. sınıf öğrencileri arasında 5. sınıf öğrencileri lehine; 6. sınıf öğrencileri ile 7. sınıf öğrencileri arasında 6. sınıf öğrencileri lehine; 6. sınıf öğrencileri ile 8. sınıf öğrencileri arasında 6. sınıf öğrencileri lehine olduğu görülmüştür.

Cinsiyetin Öğrencilerin Yazma Eğilimlerine Etkisi

Ortaokul öğrencilerinin yazma eğilimlerinin cinsiyetlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını tespit etmek amacıyla ilişkisiz örneklem t testi yapılmış ve elde edilen bulgular Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2. Ortaokul Öğrencilerinin Cinsiyetlerine Göre Yazma Eğilimi

	Cinsiyet	N	\bar{X}	Ss	sd	t	p
Güven	Kız	458	3.83	0.71	853	4.61	.00
	Erkek	397	3.59	0.73			
	Toplam	855					
Süreklilik	Kız	458	3.04	0.99	853	-.96	.34
	Erkek	397	3.10	0.97			
	Toplam	855					
Tutku	Kız	458	3.55	0.97	853	5.54	.00
	Erkek	397	3.18	0.98			
	Toplam	855					
Genel Yazma Eğilimi	Kız	458	3.53	0.71	853	5.02	.00
	Erkek	397	3.28	0.73			
	Toplam	855					

Ortaokul öğrencilerinin yazma eğilimleri üzerinde cinsiyet değişkeninin etkisinin olup olmadığını belirlemek amacıyla ilişkisiz örneklem için t testi yapılmıştır. Test sonucuna göre, kız öğrencilerin genel yazma eğilimi puan ortalaması ($\bar{X}=3,53$) ile erkek öğrencilerin genel yazma eğilimi puan ortalaması ($\bar{X}=3,28$) arasında kız öğrencilerin lehine anlamlı bir fark

görülmüştür [$t(853) = 4,61, p \leq 0,05$]. Test sonucu hesaplanan etki büyüklüğü ($\eta^2 = 0,8$) bu farkın yüksek düzeyde olduğunu göstermektedir.

Öğrencilerin cinsiyetlerinin yazma eğilimleri üzerinde etkisinin olup olmadığını ortaya koymak için yapılan ilişkisiz örneklem için t testinde, kız öğrencilerin güven boyutu puan ortalaması ($X=3,83$) ile erkek öğrencilerin güven boyutu puan ortalaması ($X=3,59$) arasında kız öğrencilerin lehine anlamlı bir fark görülmüştür [$t(853) = 4,61, p \leq 0,05$]. Test sonucu hesaplanan etki büyüklüğü ($\eta^2 = 0,7$) bu farkın yüksek düzeyde olduğunu göstermektedir.

Öğrencilerin cinsiyetlerinin yazma eğilimleri üzerinde etkisinin olup olmadığını ortaya koymak için yapılan ilişkisiz örneklem için t testinde, kız öğrencilerin süreklilik boyutu puan ortalaması ($X=3,04$) ile erkek öğrencilerin süreklilik boyutu puan ortalaması ($X=3,10$) arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir ($p \leq 0,05$). [$t(853) = -0,96, p > 0,05$].

Öğrencilerin cinsiyetlerinin yazma eğilimleri üzerinde etkisinin olup olmadığını ortaya koymak için yapılan ilişkisiz örneklem için t testinde, kız öğrencilerin tutku boyutu puan ortalaması ($X=3,55$) ile erkek öğrencilerin tutku boyutu puan ortalaması ($X=3,18$) arasında kız öğrencilerin lehine anlamlı bir fark görülmüştür [$t(853) = 5,54, p \leq 0,05$]. Test sonucu hesaplanan etki büyüklüğü ($\eta^2 = 0,8$) bu farkın yüksek düzeyde olduğunu göstermektedir.

Anne Eğitim Düzeyinin Öğrencilerin Yazma Eğilimlerine Etkisi

Anne eğitim durumunun öğrencilerin yazma eğilimleri üzerindeki etkisini belirlemek ve anne eğitim düzeyleri arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığını tespit etmek amacıyla ilişkisiz örneklem için tek yönlü varyans analizi yapılmış ve elde edilen bulgular Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3. Ortaokul Öğrencilerinin Anne Eğitim Düzeylerine Göre Yazma Eğilimi

		Kareler toplamı	df	Kareler ortalaması	F	p	Farklılığın kaynağı
Güven	Gruplar arası	8.388	4	2.097	3.700	.005	Okur yazar değil-ilkokul mezunu*
	Gruplar içi	481.747	850	.567			
	Toplam	490.135	854				
Süreklilik	Gruplar arası	.161	4	0.40	.041	.997	
	Gruplar içi	833.098	850	.980			
	Toplam	833.258	854				
Tutku	Gruplar arası	1.409	4	.352	.358	.838	
	Gruplar içi	835.613	850	.983			
	Toplam	837.022	854				
Genel Yazma Eğilimi	Gruplar arası	1.286	4	.322	.597	.665	
	Gruplar içi	457.882	850	.539			
	Toplam	459.168	854				

Anne eğitim düzeyinin öğrencilerin genel yazma eğilimi puanları üzerindeki etkisini görmek amacıyla ilişkisiz örneklem için tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Yapılan inceleme sonucunda, okuryazar olmayan annelerin çocuklarının genel yazma eğilimi puanlarının aritmetik ortalamasının ($X=3,37$), ilkokul mezunu annelerin velisi olduğu öğrencilerin genel yazma eğilimi puanlarının aritmetik ortalamasının ($X=3,42$), ortaokul mezunu annelerin velisi olduğu öğrencilerin genel yazma eğilimi puanlarının aritmetik ortalamasının ($X=3,47$), lise mezunu annelerin mezunu olduğu öğrencilerin genel yazma eğilimi puanlarının aritmetik ortalamasının ($X=3,50$), üniversite mezunu annelerin velisi olduğu öğrencilerin genel yazma

eğilimi puanlarının aritmetik ortalamasının ($\bar{X}=3,44$) en az ikisi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark gözlenmemiştir [$F(4-850)=0,60$, $p>0,05$].

Yazma eğilimi güven boyutu puanlarının ortalamalarının anne eğitim düzeyi açısından farklılaşp farklılaşmadığını görmek amacıyla ilişkisiz örneklem için tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Test sonucunda, okuryazar olmayan annelerin çocuklarının yazma eğilimi güven boyutu puanlarının aritmetik ortalamasının ($\bar{X}=3,59$), ilkökul mezunu annelerin velisi olduğu öğrencilerin yazma eğilimi güven boyutu puanlarının aritmetik ortalamasının ($\bar{X}=3,78$), ortaokul mezunu annelerin velisi olduğu öğrencilerin yazma eğilimi güven boyutu puanlarının aritmetik ortalamasının ($\bar{X}=3,76$), lise mezunu annelerin öğrencilerin yazma eğilimi güven boyutu puanlarının aritmetik ortalamasının ($\bar{X}=3,09$), üniversite mezunu annelerin velisi olduğu öğrencilerin yazma eğilimi güven boyutu puanlarının aritmetik ortalamasının ($\bar{X}=3,95$) en az ikisi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark gözlenmiştir [$F(4-850)=3,70$, $p\leq 0,05$]. Yapılan Scheffe çoklu karşılaştırma testi sonucunda, anlamlı farkın, okuryazar olmayan annelerin velisi olduğu öğrenciler ile ilkökul mezunu annelerin velisi olduğu öğrenciler arasında, ilkökul mezunu annelerin velisi olduğu öğrencilerin lehine olduğu görülmüştür.

Anne eğitim düzeyinin, öğrencilerin yazma eğiliminin süreklilik boyutunda farklılık oluşturup oluşturmadığını görmek amacıyla ilişkisiz örneklem için tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Yapılan analiz sonucunda, okuryazar olmayan annelerin velisi olduğu öğrencilerin yazma eğilimi süreklilik boyutu puanlarının aritmetik ortalamasının ($\bar{X}=3,08$), ilkökul mezunu annelerin velisi olduğu öğrencilerin yazma eğilimi süreklilik boyutu puanlarının aritmetik ortalamasının ($\bar{X}=3,06$), ortaokul mezunu annelerin velisi olduğu öğrencilerin yazma eğilimi süreklilik boyutu puanlarının aritmetik ortalamasının ($\bar{X}=3,05$), lise mezunu annelerin mezunu olduğu öğrencilerin yazma eğilimi süreklilik boyutu puanlarının aritmetik ortalamasının ($\bar{X}=3,09$), üniversite mezunu annelerin velisi olduğu öğrencilerin yazma eğilimi süreklilik boyutu puanlarının aritmetik ortalamasının ($\bar{X}=3,00$) en az ikisi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark gözlenmemiştir [$F(4-850)=0,04$, $p>0,05$].

Yazma eğilimi tutku boyutu puanlarının ortalamalarının anne eğitim düzeyi açısından farklılaşp farklılaşmadığını görmek amacıyla ilişkisiz örneklem için tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Yapılan inceleme sonucunda, okuryazar olmayan annelerin velisi olduğu öğrencilerin yazma eğilimi tutku boyutu puanlarının aritmetik ortalamasının ($\bar{X}=3,36$), ilkökul mezunu annelerin velisi olduğu öğrencilerin yazma eğilimi tutku boyutu puanlarının aritmetik ortalamasının ($\bar{X}=3,36$), ortaokul mezunu annelerin velisi olduğu öğrencilerin yazma eğilimi tutku boyutu puanlarının aritmetik ortalamasının ($\bar{X}=3,46$), lise mezunu annelerin mezunu olduğu öğrencilerin yazma eğilimi tutku boyutu puanlarının aritmetik ortalamasının ($\bar{X}=3,44$), üniversite mezunu annelerin velisi olduğu öğrencilerin yazma eğilimi tutku boyutu puanlarının aritmetik ortalamasının ($\bar{X}=3,32$) en az ikisi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark gözlenmemiştir [$F(4-850)=0,36$, $p>0,05$].

Baba Eğitim Düzeyinin Öğrencilerin Yazma Eğilimlerine Etkisi

Araştırmaya katılan öğrencilerin babalarının öğrenim durumlarının, çocukların yazma eğilimleri üzerindeki etkisini belirlemek amacıyla ilişkisiz örneklem için tek yönlü varyans analizi yapılmış ve elde edilen bulgular Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4. Ortaokul Öğrencilerinin Baba Eğitim Düzeylerine Göre Yazma Eğilimi

		Kareler toplamı	df	Kareler ortalaması	F	p	Farklılığın kaynağı
Güven	Gruplar arası	4.339	5	.868	1.517	.182	
	Gruplar içi	485.796	849	.572			
	Toplam	490.135	854				
Süreklilik	Gruplar arası	3.472	5	.694	.710	.616	

	Gruplar içi	829.786	849	.977		
	Toplam	833.258	854			
	Gruplar arası	9.451	5	1.890		
Tutku	Gruplar içi	827.571	849	.975	1.939	.086
	Toplam	837.022	854			
	Gruplar arası	3.737	5	.747		
Genel Yazma Eğilimi	Gruplar içi	455.431	849	.536	1.393	.224
	Toplam	459.168	854			

Baba eğitim düzeyinin öğrencilerin genel yazma eğilimi puanları üzerindeki etkisini görmek amacıyla ilişkisiz örneklem için tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Yapılan inceleme sonucunda, okuryazar olmayan babaların velisi olduğu öğrencilerin genel yazma eğilimi puanlarının aritmetik ortalamasının ($\bar{X}=3,36$), ilkokul mezunu babaların velisi olduğu öğrencilerin genel yazma eğilimi puanlarının aritmetik ortalamasının ($\bar{X}=3,37$), ortaokul mezunu babaların velisi olduğu öğrencilerin genel yazma eğilimi puanlarının aritmetik ortalamasının ($\bar{X}=3,48$), lise mezunu babaların mezunu olduğu öğrencilerin genel yazma eğilimi puanlarının aritmetik ortalamasının ($\bar{X}=3,37$), üniversite mezunu babaların velisi olduğu öğrencilerin genel yazma eğilimi puanlarının aritmetik ortalamasının ($\bar{X}=3,29$), lisansüstü mezunu babaların velisi olduğu öğrencilerin genel yazma eğilimi puanlarının aritmetik ortalamasının ($\bar{X}=3,19$) en az ikisi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark gözlenmemiştir [$F(5-849)=1,39, p>0,05$].

Yazma eğilimi güven boyutu puanlarının ortalamalarının baba eğitim düzeyi açısından farklılaşıp farklılaşmadığını görmek amacıyla ilişkisiz örneklem için tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Test sonucunda, okuryazar olmayan babaların velisi olduğu öğrencilerin yazma eğilimi güven boyutu puanlarının aritmetik ortalamasının ($\bar{X}=3,64$), ilkokul mezunu babaların velisi olduğu öğrencilerin yazma eğilimi güven boyutu puanlarının aritmetik ortalamasının ($\bar{X}=3,67$), ortaokul mezunu babaların velisi olduğu öğrencilerin yazma eğilimi güven boyutu puanlarının aritmetik ortalamasının ($\bar{X}=3,73$), lise mezunu babaların mezunu olduğu öğrencilerin yazma eğilimi güven boyutu puanlarının aritmetik ortalamasının ($\bar{X}=3,84$), üniversite mezunu babaların velisi olduğu öğrencilerin yazma eğilimi güven boyutu puanlarının aritmetik ortalamasının ($\bar{X}=3,65$), lisansüstü mezunu babaların velisi olduğu öğrencilerin yazma eğilimi güven boyutu puanlarının aritmetik ortalamasının ($\bar{X}=4,05$) en az ikisi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark gözlenmemiştir [$F(5-849)=1,52, p>0,05$].

Babaları farklı eğitim durumlarına sahip öğrencilerin, yazma eğilimleri arasında fark olup olmadığını sınamak için, babaların eğitim durumlarına göre oluşturulan öğrenci gruplarının yazma eğilimi süreklilik boyutu puanlarının ortalamaları ilişkisiz örneklem için tek yönlü varyans analizi ile karşılaştırılmıştır. Test sonucunda, okuryazar olmayan babaların velisi olduğu öğrencilerin yazma eğilimi süreklilik boyutu puanlarının aritmetik ortalamasının ($\bar{X}=3,18$), ilkokul mezunu babaların velisi olduğu öğrencilerin yazma eğilimi süreklilik boyutu puanlarının aritmetik ortalamasının ($\bar{X}=3,01$), ortaokul mezunu babaların velisi olduğu öğrencilerin yazma eğilimi süreklilik boyutu puanlarının aritmetik ortalamasının ($\bar{X}=3,13$), lise mezunu babaların mezunu olduğu öğrencilerin yazma eğilimi süreklilik boyutu puanlarının aritmetik ortalamasının ($\bar{X}=3,01$), üniversite mezunu babaların velisi olduğu öğrencilerin yazma eğilimi süreklilik boyutu puanlarının aritmetik ortalamasının ($\bar{X}=3,07$), lisansüstü mezunu babaların velisi olduğu öğrencilerin yazma eğilimi süreklilik boyutu puanlarının aritmetik ortalaması ($\bar{X}=3,00$) en az ikisi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark gözlenmemiştir [$F(5-849)=0,71, p>0,05$].

Yazma eğilimi tutku boyutu puanlarının ortalamalarının baba eğitim düzeyi açısından farklılaşıp farklılaşmadığını görmek amacıyla ilişkisiz örneklem için tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Yapılan inceleme sonucunda, okuryazar olmayan babaların velisi olduğu

öğrencilerin yazma eğilimi tutku boyutu puanlarının aritmetik ortalamasının ($\bar{X}=3,28$), ilkokul mezunu babaların velisi olduğu öğrencilerin yazma eğilimi tutku boyutu puanlarının aritmetik ortalamasının ($\bar{X}=3,35$), ortaokul mezunu babaların velisi olduğu öğrencilerin yazma eğilimi tutku boyutu puanlarının aritmetik ortalamasının ($\bar{X}=3,48$), lise mezunu babaların velisi olduğu öğrencilerin yazma eğilimi tutku boyutu puanlarının aritmetik ortalamasının ($\bar{X}=3,42$), üniversite mezunu babaların velisi olduğu öğrencilerin yazma eğilimi tutku boyutu puanlarının aritmetik ortalamasının ($\bar{X}=3,17$), lisansüstü mezunu babaların velisi olduğu öğrencilerin tutku boyutu puanlarının aritmetik ortalamasının ($\bar{X}=2,79$) en az ikisi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark gözlenmemiştir [$F(5-849)=1,94$, $p>0,05$].

Yerleşim Yerinin Öğrencilerin Yazma Eğilimlerine Etkisi

İnsan yaşadığı yerin toplumsal özellikleri, değerleri ve o yörenin şartları ile hayatını idame ettirir. İnsan yaşadığı yerden ve yaşadığı yerin şartlarından ayrı düşünülemez. Bu bağlamda araştırmanın değişkenlerinden biri olan yerleşim yerine ait bulgulara Tablo 5'te belirtilmiştir.

Tablo 5. Ortaokul Öğrencilerinin Yaşadıkları Yerleşim Yerine Göre Yazma Eğilimi

	Yerleşim Yeri	N	\bar{X}	Ss	sd	t	p
Güven	Merkez	454	3.78	0.74	853	2.51	.01
	Köy	401	3.65	0.77			
	Toplam	855					
Süreklilik	Merkez	454	3.06	0.99	853	-0.14	.89
	Köy	401	3.07	0.98			
	Toplam	855					
Tutku	Merkez	454	3.42	0.97	853	1.47	.14
	Köy	401	3.32	1.00			
	Toplam	855					
Genel Yazma Eğilimi	Merkez	454	3.46	0.72	853	1.75	.08
	Köy	401	3.37	0.75			
	Toplam	855					

Öğrencilerin yerleşim yerlerinin yazma eğilimleri üzerinde etkisinin olup olmadığını ortaya koymak için yapılan ilişkisiz örneklem için t testinde, merkezde yaşayan öğrencilerin genel yazma eğilimi puan ortalaması ($\bar{X}=3,46$) ile köyde yaşayan öğrencilerin genel yazma eğilimi puan ortalaması ($\bar{X}=3,37$) arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir [$t(853) = 1,75$, $p > 0,05$].

Öğrencilerin yerleşim yerlerinin yazma eğilimleri üzerinde etkisinin olup olmadığını ortaya koymak için yapılan ilişkisiz örneklem için t testinde, merkezde yaşayan öğrencilerin güven boyutu puan ortalaması ($\bar{X}=3,78$) ile köyde yaşayan öğrencilerin güven boyutu puan ortalaması ($\bar{X}=3,65$) arasında merkezde yaşayan öğrencilerin lehine anlamlı bir fark görülmüştür [$t(853) = 2,51$, $p \leq 0,05$]. Test sonucu hesaplanan etki büyüklüğü ($\eta^2 = 0,7$) bu farkın yüksek düzeyde olduğunu göstermektedir.

Öğrencilerin yerleşim yerlerinin yazma eğilimleri üzerinde etkisinin olup olmadığını ortaya koymak için yapılan ilişkisiz örneklem için t testinde, merkezde yaşayan öğrencilerin süreklilik boyutu puan ortalaması ($\bar{X}=3,06$) ile köyde yaşayan öğrencilerin süreklilik boyutu puan ortalaması ($\bar{X}=3,07$) arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir [$t(853) = -0,14$, $p > 0,05$].

Öğrencilerin yerleşim yerlerinin yazma eğilimleri üzerinde etkisinin olup olmadığını ortaya koymak için yapılan ilişkisiz örneklem için t testinde, merkezde yaşayan öğrencilerin tutku

boyutu puan ortalaması ($\bar{X}=3,42$) ile köyde yaşayan öğrencilerin tutku boyutu puan ortalaması ($\bar{X}=3,32$) arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir [$t(853) = 1,47, p > 0,05$].

Sonuç ve Tartışma

Bu araştırma ile ortaokul 5, 6, 7 ve 8. sınıf öğrencilerinin yazma eğilimlerinin belirlenmesi ve yazma eğilimlerini etkileyebilecek çeşitli faktörler ile yazma eğilimleri arasındaki ilişkinin ortaya koyulmasını amaçlamıştır. Bu amaca yönelik olarak Ağrı iline bağlı köy ve merkez okullarında öğrenim gören 855 ortaokul öğrencisinden toplanan veriler çözümlenmiştir. Öğrencilerin, ankete verdikleri cevaplar doğrultusunda ortaya çıkan bulgulardan hareketle araştırmanın modeline bağlı kalınarak sonuçlar yorumlanmış ve önerilerde bulunulmuştur.

Çalışmada sınıf düzeyine göre öğrencilerin yazma eğilimleri ilişkisine bakılmış ve yapılan analiz sonucunda, güven alt boyutunda sınıflar arasında anlamlı farklılığa rastlanmıştır. Anlamlı farklılık 6 ve 8. öğrencileri arasında 6. sınıf öğrencilerin lehine olduğu belirlenmiştir.

Süreklilik alt boyunda, 5. Sınıflarla 7 ve 8. sınıflar arasında anlamlı farklılık olduğu görülmüştür. Görülen anlamlı farklılığın 5. Sınıfların lehine olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bununla birlikte süreklilik alt boyutunda 6. sınıf öğrencileri ile 7 ve 8. Sınıf öğrencileri arasında anlamlı bir farklılık gözlenmiş ve bu farklılık 6. Sınıfların lehine sonuçlanmıştır.

Tutku alt boyunda, 5. Sınıflarla 7 ve 8. sınıflar arasında anlamlı farklılık olduğu görülmüştür. Görülen anlamlı farklılığın 5. Sınıfların lehine olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bununla birlikte süreklilik alt boyutunda 6. sınıf öğrencileri ile 7 ve 8. Sınıf öğrencileri arasında anlamlı bir farklılık gözlenmiş ve bu farklılık 6. sınıfların lehine sonuçlanmıştır.

Genel olarak sınıf düzeylerine göre yazma eğiliminde, 5. sınıflarla 7 ve 8. sınıflar arasında anlamlı farklılık olduğu görülmüştür. Görülen anlamlı farklılığın 5. sınıfların lehine olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Bu sonuçlar genel olarak yorumlanacak olursa, 5. ve 6. sınıf öğrencilerinin yazma eğilimlerinin 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin yazma eğilimlerinden daha yüksek olduğu söylenebilir. Bir başka deyişle 5. ve 6. sınıf öğrencilerinin yazma eğilimleri birbirine daha yakınken 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin yazma eğilimlerinin birbirine daha yakın olduğu görülmüştür. Bu durum ortaokul öğrencilerinin yazma eğiliminde sınıf düzeyinin anlamlı bir değişken olduğunu göstermektedir. Bu çalışmanın sonucu ile benzer bir şekilde Çeçen ve Deniz (2015) çalışmalarında sınıf seviyesi arttıkça yazma eğiliminin düştüğünü ortaya koymuştur. Ülkemizde hem ortaokul sonunda hem de lise sonunda yapılmakta olan merkezi sınavların, özellikle büyük sınıflardaki öğrencilerde kaygı oluşturduğu ve böylece öğrencilerin yazma eğilimlerinin olumsuz yönde etkilendiği düşünülmektedir. Ünal (2010) ise bunlardan farklı olarak, yaptığı çalışmada, sınıf seviyesinin arttıkça yazma eğiliminin yükseldiği sonucuna ulaşmıştır. Her ne kadar bu sonuç bu çalışmanın sonucu ile çelişiyor gibi görünse de Ünal'ın (2010) örneklem grubunu ilkökul öğrencileri oluşturmakta; yani bir başka deyişle büyük sınıflar herhangi bir sınav kaygısı taşımamaktadır. Dolayısıyla öğrencilerin yazma eğilimlerinin sınıf düzeylerinden etkilendiği söylenebilir.

Cinsiyete bağlı olarak yazma eğilimleri üzerinde yapılan inceleme sonucunda, kız öğrencilerin yazma eğilimlerinin güven boyutunda erkek öğrencilerden yüksek olduğu belirlenmiştir. Bunun yanı sıra güven ve tutku alt boyutunda yapılan analizlerde de kız öğrencilerin lehine anlamlı farklılık görülmüştür. Genel olarak cinsiyete göre yazma eğilimi ilişkisine bakıldığında kız öğrencilerin yazma eğilimlerinin erkek öğrencilerden yüksek olduğu görülmüştür.

Pek çok araştırmada yazma eğilimini etkileyen faktörler arasında cinsiyet gösterilmiştir. Yazma eğiliminin cinsiyet faktörüne göre incelendiği araştırmalarda güven, süreklilik ve tutku boyutları arasında farklı sonuçlar elde edilmekle birlikte kız öğrencilerin yazma eğilimlerinde erkek öğrencilerinkine göre kız öğrencilerin lehine olacak şekilde anlamlı farklılık gözlenmiştir. İşeri (2010), Tüfekçioğlu (2010), Baş ve Şahin (2013) Uçgun (2014), Çecen ve Deniz (2015) ve Ünal (2010), yaptıkları araştırmalarda yazma eğilimi algılarının kız öğrenciler

lehine anlamlı farklılık gösterdiğini tespit etmiştir. Bu yönüyle elde edilen bulgular daha önceki çalışmaları destekler niteliktedir.

Ortaokul öğrencilerinin yazma eğilimlerinin, anne eğitim durumu ile ilişkilendirilmesi ile elde edilen sonuçlar güven boyutunda incelendiğinde annesi okuma yazma bilmeyen öğrencilerle annesi ilkököl mezunu olan öğrenciler arasında anlamlı farklılık bulunmuştur. Bu anlamlı farklılığın temelini annesi ilkököl mezunu olan öğrenciler oluşturmaktadır. İlkoköl mezunu annelerin çocuklarının yazma eğilimleri okuma yazma bilmeyen annelerin çocuklarına göre daha yüksek çıkmıştır. Bu durum Baş ve Şahin'in (2013) ve Tüfekçioğlu'nun (2010) çalışmalarıyla benzerlik göstermektedir.

Öğrencilerin yazma eğilimlerine, süreklilik ve tutku boyutları ile genel yazma eğilimlerine bakıldığında ise anne eğitim durumunun öğrencilerin yazma eğilimleri üzerinde herhangi bir anlamlı farklılık oluşturmadığı belirlenmiştir. Çeçen ve Deniz (2015) ile Uçgun (2014) da çalışmalarında, anne eğitim düzeyinin öğrencilerin yazma eğilimleri üzerinde bir etkisi olmadığı yönünde sonuçlar ortaya koymuşlardır.

Ortaoköl öğrencilerinin yazma eğilimleri üzerinde etkisinin olup olmadığı incelenen bir diğer değişken baba eğitim düzeyidir. Araştırma sonucunda, baba eğitim düzeyinin öğrencilerin yazma eğilimleri üzerinde, güven, süreklilik, tutku boyutlarında ve genel yazma eğiliminde herhangi bir anlamlı farklılığa sebep olmadığı belirlenmiştir. Bu duruma benzer şekilde Çeçen ve Deniz (2015) ile Uçgun (2014) da baba eğitim düzeyinin öğrencilerin yazma eğilimi üzerinde bir etkisi olmadığı sonucuna ulaşmışlardır.

Baş ve Şahin'in (2013) çalışmasında ise, bu çalışmadan farklı olarak, yazma eğiliminin süreklilik ve tutku alt boyutlarında, baba eğitim durumunda lise ve üniversite mezunu babaların lehine anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Tüfekçioğlu'nun (2010) çalışmasında da anne ve baba eğitim düzeyine göre, yazma eğiliminde, lise ve yükseköğretim mezunu ebeveynlerin lehine anlamlı sonuçlar ortaya çıkmıştır.

Araştırma sonucunda baba eğitim düzeyinin, öğrencilerin yazma eğilimlerinde farklılık oluşturmadığı; anne eğitim düzeyinin ise güven boyutunda, ilkököl mezunu annelerin lehine anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmüştür. Bu durum ilkököl mezunu annelerin, çocuklarının yazma eğilimlerine etkisinin, onlara model olmaktan ziyade onları yazmaya teşvik edici tutumlarından kaynaklandığı öngörülmüştür.

Ortaoköl öğrencilerinin yazma eğilimleri üzerindeki etkisi incelenen son değişken öğrencilerin yaşadıkları yerleşim yeri değişkenidir. Çalışmada merkez ve köy okulları olmak üzere iki farklı yerleşim yerinde öğrenim gören öğrencilerle çalışılmış ve yapılan incelemeler sonucunda, güven alt boyutunda, anlamlı bir farklılık elde edilmiştir. Merkezde öğrenim gören çocukların yazma eğilimlerinin köyde öğrenim gören çocuklara göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Yapılan diğer çalışmalara bakıldığında yazma eğilimini etkileyen değişkenlerden biri olarak yerleşim yerinin ele alındığı bir araştırmaya rastlanmamıştır. Ama bununla beraber merkezde yaşayan öğrencilerin eğitim öğretim ortamına daha yakın olmaları düşünüldüğünde yazma eğilimlerinin yüksek olması beklenir bir durum olarak görülmektedir.

Öneriler

Ortaoköl öğrencilerinin yazma eğilimleri üzerine yapılan bu çalışmanın sonuçları doğrultusunda aşağıdaki önerilerde bulunulabilir:

Yazma eğilimi yazma eğitiminde önemli bir konudur. Öğrencilerin düşük yazma eğilimleri, sınıf ortamlarında öğrenciler ile bireysel farklılıkları gözetilerek yükseltilmeye çalışılmalıdır. Sınıf içerisindeki çalışma ortamı öğrencilerin eğilimlerine göre oluşturulmalıdır.

Öğrencilerin mevcut olan fakat yeterli düzeyde olmayan eğilimlerini düşük seviyelerden yüksek seviyelere çıkarmak adına, onların yazma etkinliklerinde başarı duygusunu tatmalarını sağlama, yazma etkinliklerine küçük çalışma etkinlikleri ile başlama gibi yollara başvurulmalıdır. Süreç temelli yazma aşamaları ile birlikte öğrencilerin yazmanın her aşamasında aktif olmaları, öğretmen rehberliğinden faydalanmaları ve böylece yazmaya ilişkin

olumlu deneyimler yaşamaları sağlanmalıdır. Bu durum onların yazma eğilimlerini olumlu yönde etkileyecektir.

Öğrencilerin yazma deneyimlerini etkileyen bir diğer unsur da yazdıkları ürünlerin nasıl değerlendirildiğidir. Öğrencilerin kendi gelişim düzeylerine göre bireysel olarak değerlendirilmeleri ve dereceli puanlama anahtarları ile yazılarının nasıl değerlendirileceğine ilişkin bilgi sahibi olmaları onların yazma eğilimlerini artıracaktır.

Ortaokul öğrencilerinin sınıf düzeyleri arttıkça, bir başka deyişle, liselere giriş sınavlarına yaklaştıkça yazma eğilimlerinin düştüğü görülmüştür. Bu durumun nispeten önüne geçebilmek için rehberlik servislerinden de destek alınmalıdır.

Yine araştırma sonuçları doğrultusunda yazma eğilimi puanları düşük olan erkek öğrencilerin ve yerleşim yeri olarak köyde oturan öğrencilerin yazma eğilimlerinin yükseltilmesi adına bu öğrenciler ile onların da keyif alabilecekleri yazma etkinlikleri yapılmalıdır. Bu anlamda grup çalışması ile yaratıcı yazma etkinlikleri yapılabilir.

Öğrencilerin hayatlarında yer alan ve onların kişilikleri üzerinde izler bırakan iki unsur vardır. Bunlar ilk eğitimini aldığı ailesi ve okulda edindiği ailesi öğretmenleridir. Öğrencinin belli konulardaki istekleri hem ailesi hem öğretmenleri tarafından desteklenmelidir.

Kaynakça

- Bağcı, H. (2007). Türkçe öğretmeni adaylarının yazılı anlatıma ve yazılı anlatım derslerine yönelik tutumlarının değerlendirilmesi. *TÜBAR-Türklük Bilimi Araştırmaları*, 21, 29-61.
- Bayat, N. (2014). Sürece dayalı yazma yaklaşımının yazma başarısı ve kaygısı üstündeki etkisi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 14(3), 1123-1141. E. A.: <https://dergipark.org.tr/mersinefd/issue/17397/181987?publisher=mersin> E. T.: 15.05.2019.
- Baş, G. ve Şahin, C. (2013). İlköğretim öğrencilerinin yazma eğilimlerinin farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Sakarya University Journal of Education*, 3(1), 32-42. E. A.: <https://dergipark.org.tr/suje/issue/20632/219987> E. T.: 22.03.2019.
- Cemiloğlu, M. (2009). İlköğretim okullarında Türkçe öğretimi. Bursa: Alfa Aktüel Yayınları.
- Cüceloğlu, D. (2012). İnsan ve davranışı. İstanbul: Remzi Kitapevi.
- Çeçen, M. A. ve Deniz, E. (2015). Ortaöğretim öğrencilerinin yazma eğilimi algıları (Diyarbakır ili örneği). *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 35-48. doi: 10.16916/aded.19490
- Demirel, Ö. ve Şahinel, M. (2006). Türkçe öğretimi. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Erdal, K. (2019). Çocuk oyunlarında değerler eğitimi. *Uluslararası İnsan ve Sanat Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 53-59.
- Göçer, A. (2010). Türkçe öğretiminde yazma eğitimi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3(12), 179-193. E. A.: http://www.sosyalarastirmalar.com/cilt3/sayi12pdf/gocer_ali.pdf E. T.: 15.05.2019.
- Güncel Türkçe Sözlük. (2021). E. A.: <https://sozluk.gov.tr/> E. T.: 28.05.2021
- Gündüz, Ö., ve Şimşek, T. (2016). Uygulamalı yazma eğitimi el kitabı. Ankara: Grafiker Yayınları.
- Güneş, F. (2013). Türkçe öğretimi yaklaşım ve modeller. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- İpek Eğilmez, N. ve Berber, Z. T. (2017). Ortaokul beşinci sınıf öğrencilerin hikâye yazma becerileri. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 5(2), 165-188, DOI: 10.16916/aded.287993.
- İşeri, K. (2010). Evaluation of writing dispositions of elementary school sixth grade students. *The New Educational Review*. 22, 295-305.
- İşeri, K. ve Ünal, E. (2010). Yazma eğilimi ölçeğinin Türkçeye uyarlanması. *Eğitim ve Bilim*, 35(155), 103-114. E. A.

- <http://egitimvebilim.ted.org.tr/index.php/EB/article/viewFile/564/52> E. T.: 15.05.2019.
- Karasar, N. (1999). Bilimsel araştırma yöntemi. Nobel Yayınları.
- Piazza, C. L. & Siebert, C. F. (2008). Development and validation of a writing dispositions scale for elementary and middle school students. *The Journal of Educational Research*. 101(5) 275-285.
- Tüfekçioğlu, B. (2010). Yazma becerisinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Dil Dergisi*. 149, 30-45.
- Türkçe Dersi Öğretim Programı. (2019). E. A: <https://mufredat.meb.gov.tr/Dosyalar/20195716392253-02-T%C3%BCrk%C3%A7e%20%C3%96%C4%9Fretim%20Program%C4%B1%202019.pdf> E. T.: 28.05.2021
- Uçgun, D. (2014). Altıncı sınıf öğrencilerinin yazma eğilimlerinin incelenmesi, *Eğitim ve Bilim*, 39 (175), 227-238.
- Ural, A., ve Kılıç, İ. (2006). Bilimsel araştırma süreci ve SPSS ile veri analizi. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Ünal, E. (2010). An analysis of the writing dispositions of fourth and fifth grade elementary school pupils. *Education*, 131, 319-330.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2005). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. Seçkin Yayınları.

Extended Abstract

Language is the most important tool of communication for man. An individual who uses language skills effectively becomes successful in both academic and social life. Language acquisition, which naturally starts in the mother's womb, takes on a purposeful and planned form with formal education. Thus, through the education he/she receives at school, the child acquires language skills of listening, speaking, reading and writing.

Writing is a complex process that requires the use of many mental skills. There are many elements involved in writing activities that enable students to be successful. One of them is writing disposition. In order for students to be able to express themselves in writing accurately, fluently and effectively, it is expected that their writing disposition should be positive. Students' writing disposition has a great importance in their feelings, thoughts and behaviours regarding writing.

In this connection, in the current study, it was aimed to determine the writing dispositions of middle school 5th, 6th, 7th and 8th grade students and to investigate the effects of the variables of grade level, gender, mother's education level, father's education level and place of residence on writing dispositions.

To this end, answers to the following questions were sought:

1. Does the variable of grade level have a significant effect on the middle school students' writing dispositions?
2. Does the variable of gender have a significant effect on the middle school students' writing dispositions?
3. Does the variable of mother's education level have a significant effect on the middle school students' writing dispositions?
4. Does the variable of father's education level have a significant effect on the middle school students' writing dispositions?
5. Does the variable of place of residence have a significant effect on the middle school students' writing dispositions?

The study is a descriptive study in the survey model that allows an in-depth examination of the existing situation according to independent and dependent variables.

The study group of the current research is comprised of 855 middle school students attending urban and rural middle schools in the city of Ağrı in the spring semester of the 2017-2018 school year.

The study is a descriptive study in the survey model that allows an in-depth examination of the existing situation according to independent and dependent variables. The "Writing Dispositions Scale" developed by Piazza and Siebert (2008) and translated and adapted into Turkish by İşeri and Ünal (2010) was used as the data collection tool in the current study. In order to determine the variables of the study, a questionnaire including questions to elicit demographic information of the students was applied.

As a result of the study, it was found that the writing dispositions of the students from lower grades (5th and 6th graders) are higher than those of the students from upper grades (7th and 8th graders) and that the writing dispositions of the female students are higher than those of the male students. A significant correlation was found between the variable of mother's education level and the students' writing dispositions and the writing dispositions of the students whose mothers are elementary school graduates were found to be higher than those of the students whose mothers are illiterate while no significant correlation was found between the variable of father's education level and the students' writing dispositions. In terms of the variable of place of residence, the writing dispositions of the students living in urban areas were found to be significantly higher than those of the students living in rural areas.

All these results were discussed in reference to the results of the related research in the literature. In light of the results, it can be suggested that group works and creative writing activities can be conducted with the students receiving lower scores in terms of the variables of gender and place of residence.

Araştırmacıların Katkı Oranı Beyanı

Birinci Yazar %60,

İkinci Yazar %40 oranında katkı sağlamıştır.

Çatışma Beyanı

Makalenin herhangi bir aşamasında maddi veya manevi çıkar sağlanmamıştır.

Yayın Etiği Beyanı

Bu makalenin planlanmasından, uygulanmasına, verilerin toplanmasından verilerin analizine kadar olan tüm süreçte "Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi" kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan "Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler" başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir. Bu araştırmanın yazım sürecinde bilimsel, etik ve alıntı kurallarına uyulmuş; toplanan veriler üzerinde herhangi bir tahrifat yapılmamıştır. Bu çalışma herhangi başka bir akademik yayın ortamına değerlendirme için gönderilmemiştir.